NTNU

Sensurveiledning

Emnekode: LGU510013		**Emnenavn: Emne 1: Lesing, litteraturarbeid og kunnskap om språk og tekst**
Semester: høst	**År: 2016**	**Eksamenstype: skriftlig**

Oppgaveteksten:

Eksamen består av to deler. Både oppgave I og II må være besvart for at eksamen kan vurderes som bestått. De to delene vektes likt.

Oppgave I

Begrepene *implisitt leser/ adresse* er viktige i barnelitteraturteorien. Diskuter hvorfor. Du skal bruke sitater fra de vedlagte tekstene for å underbygge og eksemplifisere argumentasjonen din (vedlegg 1, 2, 3). Du kan også trekke inn andre tekster fra barnelitteraturen på pensum. Du skal bruke begreper som *narrativ kommunikasjon*, *dobbel-*, *singel-* og *dual adresse*, *implisitt leser*, *adaptasjon* og *barneperspektiv* i diskusjonen din. Det er viktig at du viser at du har forstått begrepene. Avslutt med en kort refleksjon over hvorfor teoretisk kunnskap om barnelitteratur er viktig for en litteraturlærer.

Oppgave II

Du skal besvare både oppgave A (1-3) og oppgave B

A)

1. Hva er typiske trekk ved syntetiske språk og analytiske språk?
2. Norsk omtales som et språk med både syntetiske og analytiske trekk. Hva menes med dette, og hvilke forhold ved det norske språket bidrar til at det havner i en slik mellomposisjon?
3. Tekstutdraget nedenfor er skrevet av en elev som er i ferd med å lære seg norsk. Førstespråket til eleven er tyrkisk, og du finner relevante opplysninger om denne elevens førstespråk som vedlegg (Vedlegg 4: Noen relevante trekk ved tyrkisk). Hvilke feil gjør denne eleven, og hvordan kan disse forstås med utgangspunkt i forskjellene mellom førstespråket tyrkisk og målspråket norsk?

Det morsomste jeg vet
1 Morsomste jeg vet det er fül og løve
2 jeg toror füle på lüfde og toror jeg vortan løven kan
3 sipize så müye.

B)

Gjør rede for hva *mellomspråk* er og hvorfor en lærer i dagens norske klasserom kan ha nytte av kunnskap om mellomspråk og mellomspråksanalyse.

Relevant pensumlitteratur:

Oppgave 1:

Andersen, P.T. (2012) Fortellerkunstens elementer. I I Andersen. P. T., Mose, G., Norheim, T. (red.). *Litterær analyse. En innføring.* Oslo: Pax forlag

Bache-Wiig, H. & Linhart, S.H. (2012) Barne- og ungdomslitteratur. I Andersen. P. T., Mose, G., Norheim, T. (red.). *Litterær analyse. En innføring.* Oslo: Pax forlag

Birkeland, T., & Mjør, I. (2012). *Barnelitteratur: sjangrar og teksttypar* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Larsen, A.S. & Wicklund, B. (2013). «Det var ikke den hellige ånd. Det var bæsj». *Norsklæreren, 37*(2), 45-53. 8 s.

Oppgave 2:

A

Engen, T. O., & Kulbrandstad, L. A. (2004). *Tospråklighet, minoritetsspråk og minoritetsundervisning* (2. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk. Kap. 5, Minoritetsspråk i Norge s. 111-146.

Malmo, G. (2004). Norsk i kontrastivt perspektiv. I I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.), *Norskdidaktikk: tekstnær og elevnær undervisning* (2. utg., s. 408-430). Oslo: Universitetsforlaget.

B

Malmo, G. (2004). Mellomspråk og mellomspråksanalyse. I I. Moslet & P. H. Bjørkeng (red.), *Norskdidaktikk: tekstnær og elevnær undervisning* (2. utg. s. 431-443). Oslo: Universitetsforlaget.

Eksamenskrav:

Innhold

- Hva bør være med i besvarelsen?

Oppgave 1

Oppgaven er en kunnskaps- og refleksjonsoppgave. For at oppgaven vurderes til bestått må kandidaten vise at begrepene implisitt leser og adresse har med leserhenvendelse å gjøre, altså hvem som er den tenkte leseren av en tekst. Det er minstekravet!
Det forventes videre at kandidaten bruker de fleste begreper som nevnes i oppgaveteksten, og viser at disse er forstått. Utover dette vurderes besvarelsens refleksjonsnivå.

Definisjoner

narrativ kommunikasjon: En enkel kommunikasjonsmodell består av en avsender, en meddelelse og en mottaker.

I den episke ursituasjonen har vi en forteller (avsender) en fortelling (meddelelse) og en tilhører (mottaker).

I en skriftlig fortelling består den narrative kommunikasjonen av forfatter, implisitt forfatter, forteller (avsender), teksten (meddelelsen) og tilhører, implisitt leser og leser (mottaker). Kandidaten bør vise at han/hun har forstått noe av denne kompleksiteten. Spesielt relevant er det at kandidaten har forstått forholdet mellom implisitt leser og den faktiske leseren.

dobbel-, singel- og dual adresse knyttes vanligvis til litteraturforskeren Barbara Wall. En tekst med singel adresse henvender seg helt til barneleseren. Dersom teksten ikke har noe klar leserhenvendelse, men appellerer til begge, snakker man om dual adresse. En tekst med dobbel adresse henvender seg tilsynelatende til barn, men inneholder momenter som barn overhode ikke forstår (f.eks. referanser til andre tekster eller hendelser som man ikke kan forvente at barn har kjennskap til). I pensumslitteraturen er særlig Erlend Loes *Kurtby* blitt diskutert. Wiklund & Larsen argumenterer for at *Kurtby* har dual adresse, mens Ommundsen argumenterer for at den har dobbel adresse. En lignende diskusjon kan knyttes til *Barna som forsvant*, på grunn av de politiske referansene som kan være vanskelig å fatte for en barneleser. Når det gjelder *Heksene* kan man argumentere for at den har singel adresse, evt. dual adresse.

implisitt leser: Den tenkte leseren (idealleseren)

adaptasjon: Hvordan en tekst er tilpasset en barneleser

barneperspektiv: Hvorvidt fortellingen er fortalt med et barns blikk.

Oppgave 2

2A

1. Hva er typiske trekk ved syntetiske språk og analytiske språk?

Studentene forventes å kunne greie ut om de grunnleggende trekkene som kjennetegner et syntetisk og analytisk språk. Stikkordet er da nærvær vs. fravær av ordbøyning, og det vil være bra om man kan gi eksempler på hvilken type ordbøyning mer syntetiske språk enn norsk kan ventes å ha (f.eks. kasusbøyning av substantiv, personbøying av verb). Analytiske språk har lite eller ingen ordbøyning, men har i stedet andre måter å uttrykke grammatiske opplysninger på (f.eks. gjennom funksjonsord og fastere ordstilling).

2. Norsk omtales som et språk med både syntetiske og analytiske trekk. Hva menes med dette, og hvilke forhold ved det norske språket bidrar til at det havner i en slik mellomposisjon?

Her forventes at studenten kan greie ut om noen av de syntetiske og analytiske trekkene ved norsk. De syntetiske trekkene finner man gjennom de bøyde ordklassene, f.eks. tidbøying av verb, kjønn-, tall og bestemthetsbøyning av substantiv, person-, tall-, og kasusbøying av pronomen). Analytiske trekk som bør nevnes, er at vi har en utstrakt bruk av funksjonsord, ganske fast ordstilling og ikke altfor komplisert verb- og substantivbøyning (vi mangler f.eks. personbøying av verb og kasusbøying av substantiv (i skriftspråkene)).

3. Tekstutdraget nedenfor er skrevet av en elev som er i ferd med å lære seg norsk. Førstespråket til eleven er tyrkisk, og du finner relevante opplysninger om denne elevens førstespråk som vedlegg (Vedlegg 4: Noen relevante trekk ved tyrkisk). Hvilke feil gjør denne eleven, og hvordan kan disse forstås med utgangspunkt i forskjellene mellom førstespråket tyrkisk og målspråket norsk?

Det morsomste jeg vet

1 Morsomste jeg vet det er fül og løve

2 jeg toror füle på lüfde og toror jeg vortan løven kan

3 sipize så müye.

Vi har fokusert en del på vokalkvaliteter som er typisk norske og vanskelige å tilegne seg for andrespråksbrukere. Noen av disse bør kommenteres. Vi har også diskutert problemet med konsonantgrupper i starten av ord, konsonantherding inni ord og problem med å bruke riktig preposisjon. I tillegg kan det være leksikalske utfordringer i teksten som kan være verdt å diskutere. Dersom teksten er vanskelig å tyde, kan det være interessant å få belyst hvordan det problemet kan løses – f.eks. i dialog med eleven.

B Gjør rede for hva *mellomspråk* er og hvorfor en lærer i dagens norske klasserom kan ha nytte av kunnskap om mellomspråk og mellomspråksanalyse.

Her bør studentene vite noe om hvilken posisjon og status mellomspråket har i forhold til et første- og andrespråk. En bør kunne si noe om hvordan tilegninga av et (andre)språk skjer, og hva som menes med en aktiv og kreativ språklæringsprosess – og hva nettopp dette kan få oss til å slutte om statusen til og anerkjennelsen av mellomspråket.

Mange klasserom i Norge i dag har et stort innslag av minoritetsspråklige elever; derfor er kunnskap om andrespråkstilegning essensielt. Når læreren skjønner mer av hvorfor elevene gjør de feilene de gjør, kan han også bidra med en mer fruktbar og strategisk veiledning. Læreren kan da se forbi de mest åpenbare ortografiske feilene, og lettere se kvaliteter ved en andrespråkstekst. Studentene bør vise innsikt i at å kunne noe om mellomspråksanalyse vil hjelpe en til å følge opp hver enkelt elev tettere, og at det er et viktig verktøy for å lette andrespråkslæringa til den enkelte.

Form/struktur/språklig fremstiling og logisk sammenheng

Oppgave 1 er en langsvarsoppgave. Det forventes at kandidaten skriver en sammenhengende tekst. Det vil være naturlig med en innledning, hoveddel og slutt. Kandidaten må bruke sitater fra de vedlagte tekstene.
Oppgave 2 A består av tre kortsvarsoppgaver og en litt lengre reflekterende tekst.

Oppgavens karakter – Tolking av oppgaveteksten

Kandidaten må ha svart på begge oppgavene, men det vil bli foretatt en helhetlig vurdering av eksamensbesvarelsen. Dersom én av oppgavebesvarelsene vurderes som veldig sterke, kan eksamenen som helhet vurderes til bestått, selv om den andre oppgaven vurderes med karakteren F. Det vises for øvrig til de generelle vurderingskriteriene nedenfor.

_____ _____

Dato/sted *Faglærer/oppgavegiver/-et*

Ved eksamen benyttes følgende karakterskala:

Symbol	***Betegnelse***	***Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier***
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og manglende selvstendighet.